

NOTAT

Registrering af kontantbetaling i Sverige og Norge

2. februar 2017

Skatteudvalget afgav den 25. august 2016 beretning om initiativer mod sort arbejde. I beretningen indgår et forslag om krav til forretningsdrivende om registrering af kontantbetalinger. I indeværende notat beskrives hovedlinjerne i reglerne for registrering af kontantbetalinger i henholdsvis Sverige og Norge. En nærmere detaljeret gennemgang af reglerne – herunder de tekniske krav, vil kræve yderligere undersøgelse. Afslutningsvis er reglerne sammenfattet i tabelform.

Ref: Udvalgskonsulenterne, tlf.:
33 37 55 74

Kontant registrering i Sverige

I 2010 indførte de svenske skattemyndigheder tvungen brug af certificerede kasseapparater med tilhørende kontrolbokse, der opsamler data om kontantbetalinger, som hurtigt kan aflæses og bruges til standardiseret kontrol. Målet med reglerne om kasseapparater med kontrolbokse er at beskytte de regelrette foretagender mod illoyal konkurrence, ved at det bliver sværere at snyde med skatte- og momsindbetalinger.

Kravet gælder ved salg af varer og tjenester, som kunden betaler kontant eller med kontokort. Kravet gælder hovedoparten af salg mod kontant betaling, dog er eks. taxibranchen undtaget, og der er en omsætningsgrænse på minimum 177.200 svenske kr. (gældende beløb for 2016) for hele virksomheden, før end kravet er gældende.

Den forretningsdrivende kan oprette en kontantfaktura i stedet for at registrere den kontante betaling elektronisk. Forudsætningen for at anvende en kontantfaktura er, at fakturaen indeholder oplysninger om kunden, så kunden kan identificeres (normalt navn og adresse). Fakturaen skal have løbenummer og skal bogføres efter de gældende regler om bogføring¹.

Der stilles bl.a. krav til kasseapparaternes udskrivning af kvittering og dagsrapporter. Som forretningsdrivende skal man altid aktivt tilbyde kunden en kvittering, uanset om der betales kontant eller med kort. Hvis det ikke sker, kan den forretningsdrivende straffes med en bøde. Kvitteringen kan være i papirform eller i elektronisk form.

¹<https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/foretagare/kassaregister/undantagfrankravpakassaregister.4.6efc6285127ab4f1d2580005105.html>

Kasseapparatet skal enten være certificeret, eller det skal fremgå af varedeklarationen, at kasseapparatet opfylder kravene og fungerer sammen med en kontrolenhed². Det er producentens ansvar, at kasseapparatet opfylder reglerne. Kontrolenheden skal være certificeret. Dens funktion er at bevare data sikkert, så de er tilgængelige for skattemyndighedernes kontrol. De data som lagres i kontrolenheden er ikke tilgængelige for virksomheden, som anvender kasseapparatet. Den forretningsdrivende skal anmelde sit kasseapparat elektronisk til skattemyndighederne inden for en frist. Hvis det ikke sker, kan virksomheden pålægges en bøde. Derudover skal der foretages en årlig teknisk kontrol af kasseapparatet på den forretningsdrivendes initiativ.

Skattemyndighederne kan når som helst føre tilsyn og kontrol med, at de forretningsdrivende har certificerede kasseapparater med kontrolbokse. Tilsyn sker på skattemyndighedernes initiativ og er begrænset til de kasseapparater, som er anmeldt. Skattemyndighederne kan endvidere foretage anonyme kontroller, hvor en medarbejder fra skattemyndighederne uanmeldt og anonymt kan undersøge den forretningsdrivendes kassehåndtering³.

I et notat fra SKAT, der er vedlagt skatteministerens svar på spørgsmål 278 (alm. del, 2015/2016) til Skatteudvalget, oplyses det, at i relation til den umiddelbare effekt på skatteunddragelse af kravet om brug af certificeret kasseapparater i Sverige vurderes den til i alt 15 mia. svenske kr., hvoraf de 10 pct. eller ca. 1,6 mia. svenske kr. vurderes at stamme fra restaurationsbranchen, men effekten vurderes også at mindskes med tiden. Den varige effekt for det, der under ét betegnes ”kontantbranchen”, vurderes til mindst 3 mia. svenske kr. om året, og dermed kan restaurationsbranchens andel på 10 pct. skønnes til mindst 0,3 mia. svenske kr.

Endvidere oplyses det i notatet, at disse kvantitative resultater til en vis grad udfordres af interviewundersøgelser med virksomheder i branchen, der vurderer, at kravet om kasseapparat har størst effekt på moms- og skatteunddragelse, mens effekten af logbøger vurderes som noget mindre, men det nævnes dog også, at de to initiativer er komplementære midler. Det fremhæves dog, at selv om indsatsen har haft en effekt, er problemet langt fra forsvundet og kræver fortsat indsats, ikke mindst i form af kontrol. Selv om kun 10-15 pct. af de adspurgte virksomheder mener, at sort arbejde, udeholdt omsætning og forkert momsangivelse er almindeligt forekommende i branchen, mener omkring en fjerdedel, at ca. 10 pct. af alle virksomheder i branchen svindler, og en femtedel mener, at det drejer sig om 20 pct.

SKAT bemærker i øvrigt i notatet, at ifølge rapporten *Krav på kassaregister. Effektvurdering*⁴ skønner virksomhederne, at det har kostet dem 23.485 svenske kroner i gennemsnit

² Ifølge rapporten *Krav på kassaregister. Effektvurdering* var der i 2012 registreret 74000 forretningsdrivende med kassaregister i Sverige og 5000 der var undtaget kravet.

³ <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/foretagare/kassaregister/tillsynsochkontrollbesok.4.69ef368911e1304a62580008738.html>

⁴ <https://www.skatteverket.se/download/18.64a656d113f4c759701af0/1372169173144/Rapport2013-02.pdf>

(median 16.000 svenske kroner)⁵, og virksomhederne har i gennemsnit brugt 24 arbejdstimer (median på 5 arbejdstimer) til installation af kasseapparaterne⁶.

Af skatteministerens svar på spørgsmål 462 (alm. del. 2015/2016) til Skatteudvalget fremgår det, at de danske skattemyndigheder ikke har de samme muligheder for at kontrollere kontantbetalinger, som man har i Sverige.

Nye regler for kasseapparater i Norge

I Norge har man vedtaget nye regler for kasseapparater, der skal mindske svindel med kontantomsætning. Reglerne indebærer, at der fra 1. januar 2017 kun må sælges kasseapparater, som opfylder bestemte krav til påbudte og forbudte funktioner, bl.a. krav vedr. kvittering, rapporter og sikring af elektronisk journal. Ved et hvert salg skal der udskrives en salgskvittering, der skal forelægges kunden i papirform eller sendes elektronisk⁷.

De fleste forretningsdrivende (bogføringspligtige med kontant salg) skal senest den 1. januar 2019 have opgraderet eller udskiftet deres kasseapparater. Det står de forretningsdrivende frit for at vælge teknisk løsning, så længe funktionskravene er opfyldt.

Det fremgår af lovforslaget⁸ med de nye regler for kasseapparater, at der hidtil har været få krav i Norge til kasseapparaternes funktionalitet og opbygning, og skattemyndighederne har ved kontroller afdækket, at kasseapparater er sat op på en måde, som gør det muligt at skjule kontant salg. Det er afdækket, at enkelte leverandører af kasseapparater aktivt viser kunderne, hvordan det er muligt at undgå, at salg bliver registreret i kasseapparatet. Manipulation sker ved at bruge skjulte funktioner i programmerne, ved at eksterne programmer midlertidigt kobles til kasseapparatet eller ved at misbruge funktioner som eks. returfunktioner. Manglende regulering har gjort det vanskeligt at udføre kontroller ift. kontant omsætningen.

De nye regler vil give en bedre registrering af kontantbetaling og dermed et bedre kontrolregime ift. kontant omsætning samtidig med, at kontrolindsatsen bliver styrket. Reglerne vil gøre det vanskeligere at skjule kontant omsætning gennem manipulation af kasseapparater, bidrage til at færre bliver lønnet sort og dermed forbedre konkurrencevilkårene for de lovlige virksomheder.

I Norge blev der i 1998 indført krav til kasseapparater for frisører og skønhedspleje, og serveringsteder fik krav i 2003. Senere kontrolaktioner i Norge har også vist omfattende unddragelser i bilværksteder og i billejebranchen. De nye regler omfatter langt de fleste

⁵ I forbindelse med ændringen af kravene til kassesystemer i Norge oplyses det, at der bliver solgt kasseapparater i Sverige med kontrolboks til ca. 10.000 svenske kr. (se note 8 for link til lovforslag)

⁶ Skatteministerens svar på spørgsmål nr. 278 (alm del) (2015/2016) den 5. april 2016

⁷ <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-12-20-1752>

⁸ Prop 120 LS, <https://www.regjeringen.no/contentassets/16b3b5d852934bc7bb7822e48046d463/nn-no/pdfs/prp201420150120000dddpdfs.pdf>

forretningsdrivende, dog er taxabranchen undtaget som i Sverige, da taxaer har krav om at registrere kontantbetalinger ved brug af taxameter.

Systemleverandører skal fremover indsende en produkterklæring for kasseapparatet til skattemyndighederne for at bekræfte, at kasseapparatet er i overensstemmelse med love og forskrifter. Hvis man som leverandør ikke leverer en produkterklæring, eller kasseapparatet ikke opfylder kravene, kan der pålægges et overtrædelsesgebyr. Det samme gør sig gældende, hvis en forretningsdrivende ikke har et kasseapparat med produkterklæring. Ved at gøre leverandørerne ansvarlige for at overholde reglerne for kasseapparater, bliver det mindre attraktivt for leverandørerne at tilbyde de forretningsdrivende et kasseapparat, som kan bruges til at skjule omsætning. Produkterklæringen vil ligeledes bidrage til at lette kontrollerne ved, at kontrollørerne har kendskab til de kassesystemer, der er til salg, og som de kan møde på kontroller.

I lovforslaget er det lagt til grund, at 80 % af de eksisterende kasseapparater⁹ kan opgraderes, og at en opgradering vil koste i omegnen af 5.000 norske kr. En nyanskaffelse vil koste i omegnen af 20.000-30.000 norske kr. Der er indsat en omsætningsgrænse på minimum 50.000 norske kr., før man er underlagt reglerne. Det er vurderet, at et kasseapparat har en levetid på ca. 3 år, og at man med en indfasningsperiode for de forretningsdrivende på minimum 2 år vil kunne mindske de erhvervsøkonomiske omkostninger, da der alligevel vil skulle ske en naturlig udskiftning. Derudover fokuseres der også på, at det kan være muligt at leje sit kasseapparat og dermed undgå en stor investering¹⁰.

I lovforslaget er det antaget, at 10 pct. af totalomsætningen bliver unddraget i Norge, og at effekten af det nye regelværk vil være, at 5 pct. af totalomsætningen undrages i fremtiden. Det påpeges, at vurderingen af effekterne er behæftet med usikkerhed.

Sammenfatning af reglerne for registrering af kontantbetaling i Sverige og Norge

Nye regler for kasseapparater i Norge (2017, 2019)	Regler for kasseapparater i Sverige (2010)
Funktionskrav til kassesystemer, frit valg af teknisk løsning	Krav om certificerede kasseapparater med tilhørende kontrolbokse (i realiteten også frit valg af teknisk løsning)
Leverandøren skal indsende en produkterklæring til skattemyndighederne	Leverandøren skal have certificeret sit produkt eller det skal fremgå af en varedeklaration, at det overholder kravene og fungerer sammen med en kontrolboks

⁹ Der er ca. 90.000 kassesystemer i Norge.

¹⁰ Prop 120 LS, <https://www.regjeringen.no/contentassets/16b3b5d852934bc7bb7822e48046d463/nm-no/pdfs/prp201420150120000dddpdfs.pdf>

Den forretningsdrivende skal ikke indmelde valg af kasseapparat og kontrolsystem til skattemyndighederne.	Den forretningsdrivende skal indmelde valg af kasseapparat og kontrolsystem til skattemyndighederne.
Skattemyndighederne kommer på fysisk kontrol	Skattemyndighederne kommer på fysisk kontrol
De fleste bogføringspligtige skal registrere kontant salg i kassesystem med produkterklæring	De fleste, som sælger varer og tjenester mod kontant betaling, skal have et certificeret kasseapparat med kontrolboks
<u>Forventede effekt:</u> 5 % af totalomsætningen vil overgå til hvid omsætning.	<u>Vurderet effekt:</u> Mindst 3 mia. svenske kr. om året (udfordres til en hvis grad af interviewundersøgelser med virksomheder)
<u>Erhvervsøkonomiske omkostninger:</u> 23.485 svenske kr. i gennemsnit, plus 24 arbejdstimer. (oplyst i rapport fra 2013 (note 5))	<u>Erhvervsøkonomiske omkostninger:</u> 5.000 norske kr. for en opgradering og 20.000-30.000 norske kr. for et nyt system.
Krav om kvittering til køber	Krav om kvittering til køber
<u>Omsætningsgrænse:</u> 50.000 norske kr.	<u>Omsætningsgrænse:</u> 177.200 svenske kr.